

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 541/2024-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], zastúpeného SOUKENÍK – ŠTRPKA, s. r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/80/2017 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Okresného súdu Komárno v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/80/2017 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Okresnému súdu Komárno **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 2T/80/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
- Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **2 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Komárno **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Okresný súd Komárno **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 9. októbra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2T/80/2017. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 12 000 eur a náhrady trov konania. Uznesením č. k. IV. ÚS 541/2024-18 z 22. októbra 2024 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh v podstatnom vyplýva, že 24. mája 2011 došlo v meste Komárno k dopravnej nehode medzi cyklistkou a sťažovateľom ako vodičom a zároveň majiteľom osobného motorového vozidla, pri ktorej cyklistka utrpela viaceré poranenia s dobou liečenia a obmedzenia v obvyklom spôsobe života v trvaní piatich až šiestich týždňov.

3. Uznesením Okresného dopravného inšpektorátu Okresného riaditeľstva Policajného zboru Komárno z 9. júna 2011 sa začalo trestné stíhanie pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona. Vyšetrovateľ odboru kriminálnej polície v Komárne uznesením z 28. decembra 2011 vzniesol sťažovateľovi obvinenie pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. h) Trestného zákona. Okresná prokuratúra Komárno uznesením z 19. januára 2012 uznesenie o vznesení obvinenia zrušila a vyšetrovateľovi uložila, aby vo veci znova konal a rozhodol.

4. Sťažovateľovi bolo opätovne vznesené obvinenie uznesením z 25. júla 2013 pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 157 ods. 1, 2 písm. a) Trestného zákona a súčasne podľa § 206 ods. 1 Trestného zákona. Uvedené uznesenie bolo zrušené uznesením Okresnej prokuratúry Nové Zámky z 19. augusta 2013 v časti, v ktorej bolo vznesené obvinenie sťažovateľovi podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku, ako neopodstatnené.

5. Napokon bolo 20. mája 2014 sťažovateľovi vznesené obvinenie podľa § 206 ods. 1 Trestného poriadku pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona. Okresná prokuratúra Nové Zámky podala 26. júla 2017 na sťažovateľa obžalobu pre prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona.

6. Rozsudkom okresného súdu z 28. augusta 2018 bol sťažovateľ oslobodený spod obžaloby, pretože skutok nie je trestným činom. Rozsudok okresného súdu bol podľa § 321 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku zrušený uznesením Krajského súdu v Nitre z 31. januára 2019 a vec bola v zmysle § 322 ods. 1 Trestného poriadku vrátená okresnému súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie.

7. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom z 22. septembra 2020 oslobodil sťažovateľa spod obžaloby. Na odvolanie okresnej prokuratúry krajský súd uznesením z 21. júna 2021 podľa § 321 ods. 1 písm. b) a c) Trestného poriadku zrušil rozsudok okresného súdu a vec bola v zmysle § 322 ods. 1 Trestného poriadku vrátená okresnému súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie.

8. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že okresný súd po podaní ústavnej sťažnosti v poradí tretím rozsudkom z 15. októbra 2024 sťažovateľa opätovne oslobodil spod obžaloby.

II.

Argumentácia sťažovateľa

9. Sťažovateľ zrekapituloval priebeh trestného konania pred okresným súdom, ako aj prípravného konania, ktoré mu predchádzalo. Poukázal na skutočnosť, že v stave právnej neistoty sa nachádza

minimálne od 20. mája 2014, odkedy mu bolo po tretíkrát vznesené obvinenie, čo je viac ako 10 rokov. Napadnuté konanie nie je osobitne právne ani skutkovo zložitú. Napriek tomu je predmetná trestná vec už po tretíkrát prejednávaná okresným súdom, keďže pre procesné pochybenia súdu boli jeho rozsudky už dvakrát zrušené odvolacím súdom.

10. Sťažovateľ svojím správaním neprispel k zbytočným priet'ahom v konaní. Nachádza sa v stave právnej neistoty, ktorá negatívne vplýva na jeho postavenie v spoločnosti, pričom prvýkrát mu bolo vznesené obvinenie 28. decembra 2011, teda takmer pred trinástimi rokmi. Zbytočné priet'ahy vzniknuté v napadnutom konaní je potrebné pripísať na vrub okresnému súdu, pričom sťažovateľ na podporu svojej argumentácie poukázal na obsah kasačných rozhodnutí krajského súdu, ktorými boli zrušené dosiaľ vydané meritórne rozhodnutia.

III.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

11. Predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení zrekapitulovala doterajší priebeh napadnutého konania chronologickým prehľadom procesných úkonov súdu a účastníkov konania. Zároveň uviedla, že okresný súd nenesie žiadnu zodpovednosť za priebeh trestného konania do momentu podania obžaloby. Procesné úkony súdu boli v období od podania obžaloby až do dňa podania ústavnej sťažnosti vykonávané bez dlhšieho obdobia nečinnosti, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu. Relevantný vplyv na celkovú dĺžku konania malo nielen sťažovateľom prezentované opakované zrušenie rozsudkov okresného súdu, ale aj opakovaná práceneschopnosť obhajkyne sťažovateľa, keď sťažovateľ nesúhlasil s vykonaním hlavného pojednávania bez jej prítomnosti a nepristúpil k zvoleniu iného obhajcu. Vplyv na celkovú dĺžku konania mala aj potreba vykonaného znaleckého dokazovania a následného vyžiadania si stanoviska znaleckého ústavu.

12. Predsedníčka okresného súdu súhlasí s názorom sťažovateľa, že v zásade nejde o právne a skutkovo zložitú vec. Bez povšimnutia by však nemala ostať skutočnosť, že sťažovateľ bol každým jedným rozsudkom okresného súdu spod obžaloby oslobodený, a preto aj keď samotné vedenie trestného konania môže mať negatívny vplyv na obžalovaného, opakované oslobodenie spod obžaloby nemôže založiť negatívny postoj okolia voči nemu.

13. Vzhľadom na obsah vyjadrenia okresného súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k predmetnému vyjadreniu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

14. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní.

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 302/2020).

16. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza z ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd) a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

18. Aj keď posudzovaná trestná vec patrí obsahovo k štandardnej agende všeobecných súdov a nemožno ju považovať za právne zložitú, niet pochyb, že je zložitá po procesnej stránke, o čom svedčí potreba rozsiahleho dokazovania znaleckými posudkami a následná potreba vyžiadania si stanoviska znaleckého ústavu. Táto procesná zložitosť mala nepochybne vplyv na celkovú dĺžku trestného konania.

19. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd konštatuje, že aj on čiastočne ovplyvnil celkovú dĺžku napadnutého trestného konania. Z dôvodov na jeho strane (práceschopnosť obhajkyne) bolo celkovo odročených 6 pojednávaní (28. 11. 2019, 26. 5. 2020, 9. 12. 2021, 25. 1. 2022, 19. 4. 2022, 16. 7. 2024), pričom sťažovateľ nevyužil možnosť zvolenia si iného obhajcu a nesúhlasil s vykonaním hlavného pojednávania bez prítomnosti obhajkyne.

20. Vplyv na celkovú dĺžku konania mala čiastočne aj procesná aktivita sťažovateľa (napr. odpor proti trestnému rozkazu, sťažnosť proti uzneseniu o pribratí znalca atď.). Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že sťažovateľovi síce nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane podľa ESLP nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prietahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (k tomu pozri rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 vo veci Dostál proti Českej republike, § 220).

21. V súvislosti s posudzovaním postupu okresného súdu v napadnutom konaní ústavný súd už na úvod konštatuje, že nemožno z ústavnoprávneho hľadiska ospravedlniť samotnú skutočnosť, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené ani po viac ako 7 rokoch od podania obžaloby. Ústavný súd po preskúmaní procesného postupu okresného súdu uvádza, že aj keď okresný súd nebol v uvedenej veci vyslovene nečinný, jeho postup bol vo výraznej miere poznačený jeho neefektívnym postupom.

22. Prokurátor okresnej prokuratúry podal okresnému súdu obžalobu 28. júla 2017. Obdobie od vznesenia obvinenia do podania obžaloby je mimo zodpovednosti okresného súdu ako orgánu verejnej moci, ktorý sťažovateľ označil za porušovateľa svojich práv. Za dĺžku a priebeh

prípravného konania zodpovedajú príslušné orgány činné v trestnom konaní a dozorujúci prokurátor, keďže súd dĺžku a priebeh prípravného konania nevie ovplyvniť.

23. Prvý rozsudok vo veci, ktorým bol sťažovateľ spod obžaloby oslobodený, bol vydaný 28. augusta 2018. Tento rozsudok bol však zrušený uznesením krajského súdu č. k. 4To/7/2019-1407 z 31. januára 2019. Druhým rozsudkom z 22. septembra 2020 bol sťažovateľ opätovne spod obžaloby oslobodený, no aj tento rozsudok bol zrušený uznesením krajského súdu č. k. 4To/9/2021-1552 z 21. júna 2021. Okresný súd oslobodil sťažovateľa spod obžaloby napokon aj posledným rozsudkom z 15. októbra 2024, ktorý sa v súčasnosti písomne vyhotovuje. Ústavný súd poukazuje na právne závery krajského súdu uvedené v predmetných zrušujúcich rozhodnutiach a zároveň uvádza, že už samotná existencia kasačných rozhodnutí krajského súdu je jednoznačným prejavom neefektívnosti v postupe okresného súdu.

24. Pre úplnosť však ústavný súd dodáva, že dobu jednotlivých odvolacích konaní, keď bol spis mimo dispozičnej sféry okresného súdu (14. 1. 2019 – 6. 5. 2019, 4. 2. 2021 – 10. 8. 2021), zohľadní pri rozhodovaní o finančnom zadost'učinení. Rovnako zohľadní aj to, že dĺžka konania v období od 20. júla 2023 do 22. apríla 2024 bola ovplyvnená aj nečinnosťou znaleckého ústavu, ktorý bol na doručenie písomného stanoviska zo strany okresného súdu opakovane urgovaný.

25. S poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania poznamenanú nie dostatočne efektívnou činnosťou okresného súdu, ako aj na existenciu a obsah zrušujúcich uznesení krajského súdu ústavný súd dospel k záveru, že priet'ahy v napadnutom konaní boli v rozhodujúcej miere spôsobené práve postupom okresného súdu, ktorý nepostupoval v napadnutom konaní v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia veci. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Vzhľadom na to, že konanie ešte stále nie je právoplatne skončené, ústavný súd zároveň prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadost'učinenia

26. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadost'učinenia. Ústavný súd považoval v okolnostiach danej veci za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie vo výške 2 000 eur, ktoré mu je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). Vzal pritom do úvahy všetky okolnosti danej veci, ako aj skutočnosť, že aj dôvody na strane sťažovateľa mali vplyv na doterajšiu dĺžku konania. V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadost'učinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

27. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 856,75 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2024 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje sumu 713,96 eur, ku ktorej bolo potrebné pripočítať príslušnú daň z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľa je registrovaným subjektom pre jej platbu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. novembra 2024

**Libor Duľa
predseda senátu**